

Chuyện Con Chim Thanh Tước

*Trần Hồng Văn phóng tác.

Này cô bé ơi, tôi biết rất rõ khi con chim thanh tước xuất hiện ở bất cứ chỗ nào là nó mang đến điềm xấu cho nơi đó. Nhưng cô bé có biết con chim thanh tước như thế nào không? Đó là một loại chim hiếm thấy ở vùng này, chúng không thích cảnh huyên náo trong làng mạc nên chỉ sống sâu trong rừng rậm thối. Rất dễ nhận ra loài chim này vì ngực chúng phủ một lớp lông xanh đậm mượt mà còn hai cánh là lớp lông màu xanh lá mạ. Cô bé ạ, loài chim thanh tước này giống như loài chim đại bàng, đó là những giống chim quý. Nhưng đừng vì màu sắc sặc sỡ của nó mà quên đi một điều quan trọng. Phải luôn luôn nhớ bất cứ người nào khi nhìn thấy nó xuất hiện ở đâu, có thể là trong vườn sau nhà, trên ngọn cây trước nhà ... thì một điều bất hạnh nào đó sắp xảy đến cho gia đình người đó. Muốn giải trừ điều bất hạnh này chỉ có một cách duy nhất là làm lễ dâng nến cho thần Don Juan Zacatapec thôi, cô bé ạ.

Không biết tôi đã nói cho nàng Dona Lula biết chuyện này khi con chim mang điềm xấu đó đậu trên ngọn cây cao kia chưa nhỉ? Nó bay là là xuống đất, im lặng đậu một lúc trong đám bụi cỏ đuôi chồn rồi bay đi mất. Dù cho người nào trong nhà, ngay cả những người hàng xóm tốt bụng nói cho nàng nghe, Dona Lula cũng cười vào việc dị đoan của người da đỏ này. Không một ai dám cãi lại nàng, một thiếu phụ học thức và giàu có tại tỉnh này cả. Dona Lula Caterina Alvarez de las Asturias Nava lại xinh đẹp và ngoan đạo, nàng cũng là con cháu một gia tộc danh giá, tổ tiên nàng đã tới đây lập nghiệp cùng thời với Alvarado (*Chú thích của THV: Pedro de Alvarado, 1485-1541, người Tây Ban Nha chinh phục Mễ Tây Cơ*).

Có một lần xảy ra như vậy rồi, cô bé ạ. Tôi đã báo cho Dona Lula về điềm xấu có thể xảy đến và năn nỉ nàng nên lưu ý và hãy tìm sự bảo vệ của thánh San Juan Zacatapec, nhưng nàng không thèm để ý đến. Chẳng bao lâu ngôi nhà kho bị cháy rụi. Vì quen với việc điều hành cơ sở nên đối với một vài trở ngại chẳng làm cho nàng bối rối. Mỗi năm từ tháng Năm tới tháng Mười Một, nàng muốn dân trong bộ lạc Quechi thu hoạch trái sa-pu-chia trong khu rừng gần bộ lạc Narano cũng như làm việc trong đồn điền ca-cao gần tỉnh Totonicapan. Với tính thông minh trời cho, nàng biết cách sử dụng những người da đỏ này thật khôn khéo. Họ là những tạo vật của Thượng Đế, rất ít nhu cầu, mỗi ngày chỉ cần cho họ một chút đậu và Tortilla là đủ, mà họ lại còn sùng kính cô chủ như vị thánh nữa. Này cô bé ơi, hãy nói cho tôi biết có ai không ưa nàng đâu. Nếu có dịp nào thấy nàng xuất hiện trong nhà thờ tại Totonicapan hay trong đám rước nhân ngày lễ vinh hiển thánh San Cristobal, nàng như một con chim rục rĩ, chân mang đôi giày cao gót, chiếc áo choàng đầy màu sắc may tại thủ đô với kiểu mới nhất

của nhà vẽ kiêu danh tiếng Pháp Quốc, tóc nàng dắt chiếc lược ngà voi. Tất cả những người đàn ông lịch sự nhất, giàu có nhất lập thành một hàng dài nối đuôi theo nàng. Những bé gái tặng nàng những bó hoa đẹp nhất, những thầy cả mong được chúc cho nàng những lời phúc lành nhất.

Nàng Dona Lula của chúng ta thật can đảm và tự tin. Cô bé ơi, cô khó mà tin được việc này, nhưng cứ mỗi năm ba lần, tự nàng lái một cỗ xe ngựa đến các vùng thánh địa, thường thì đi Santa Cruz Queche hay mãi tận tỉnh Salama xa tấp. Chẳng bao giờ nàng tới Totonicapan và cũng chẳng mang theo ai ngoại trừ một cô bé hầu gái. Dù cho là biết bao nhiêu chàng trai giàu có tại Totonicapan ngỡ lòng mong được chở nàng đi khắp nước, đến bất cứ nơi nào nàng muốn, nhưng nàng từ chối và cũng chẳng muốn đi bằng xe hơi. Khi tới gần nhà thờ, nàng nhảy xuống xe và đi vào nơi thờ phượng bằng chân đất. Cô bé thấy không, nàng ngoan đạo biết chừng nào.

Nhưng người đời miệng lưỡi thường độc ác, họ nói những chuyện đi xa của nàng như vậy không phải là đi cầu nguyện trước bàn thờ thánh San Domingo Xenaxcos hay San Miguel de Tucuru. Những lời đồn đại cho rằng nàng thích đến xưng tội với những vị linh mục trẻ tuổi mới tốt nghiệp trường dòng, chưa quen với lời giả dối của một góa phụ đầy tội lỗi. Họ còn nói thói quen của nàng là sau khi đã xưng tội và được tha tội rồi, nàng liền đi kiếm chàng trai trẻ đã tha tội cho nàng. Tội nghiệp cho nàng, cô bé có biết không, trước kia nàng đã có vài hôn phu, nhưng những người này chỉ nhìn vào sắc đẹp của nàng, vào gia tài của nàng hay cả hai. Còn việc nàng có đi kiếm các chàng trai trẻ tuổi hay không thì tôi không tin vào việc đó. Tôi sẽ không bao giờ nói xấu về nàng cả ngoại trừ mỗi một việc là nàng thiển cận quá. Điềm dữ do con chim thanh tước báo vượt xa hẳn mọi điều có thể ngăn ngừa được như một trận dịch cúm gà hay những điều bất hạnh khác.

Buổi chiều ngày lễ Phục Sinh năm đó trong nhà rất nhiều khách khứa tới dự lễ với nàng. Theo tục lệ, một bàn thờ rực rỡ được dựng lên với những cây nến to lớn để vinh danh Đức Mẹ. Những cây nến thấp sáng suốt nhiều ngày đêm trước. Một việc khủng khiếp chợt xảy ra, một cây nến bị đánh cắp. Cô bé biết không, tôi trông thấy như vậy nhưng chẳng dám hé miệng nói với ai, nhưng Dona Lula đã phát hiện ra. Không việc gì có thể thoát ra khỏi cặp mắt sắc bén của nàng, không góc cạnh nào là quá xa hay quá tối đối với nàng và không một người nào có thể lừa dối nàng được cả. Hiển nhiên là việc mất cây nến trên bàn thờ làm cho chúng tôi xấu hổ với mọi người. Chúng tôi xấu hổ với khách khứa, với ngài Padre Alvarengo và hơn hết là với Đức Mẹ mà những cây nến này đốt lên để vinh danh người. Dona Lula gọi tất cả người làm tới, kể cả những người da đỏ thuộc các bộ lạc Maxenos và Queche nữa. Nàng quát mắt lên hỏi: "Ai đã lấy cắp cây nến?". Cô bé ơi, từ trước đến giờ đã một ai nhìn thấy lửa trong mắt nàng chưa. Nàng Dona Lula ư ra lệnh và bây giờ nàng không chịu đựng được người nào đã qua mặt nàng như thế này được. Dona Lula là một người tốt nhưng xin đừng có ai lừa dối nàng. Cô bé ơi, có người ngoan đạo nào chịu đựng được một việc ghê gớm như vậy chưa?

Dona Lula chỉ một vòng quanh những người da đỏ:

- Nếu không kiếm ra ngay được tên tội phạm thì hoặc có hay không có cảnh sát, tôi sẽ tìm ra tên trộm, đó là điều cuối cùng tôi phải làm. Các người độc lập tự do

quá rồi mà, còn tôi đây thì không. Bây giờ, tên vô lại, tên ăn trộm đê tiện nhất trên trái đất này..."

Ngài Padre Alvarengo cố gắng làm dịu cơn giận của nàng, Ông nói là tại nhà ông nên trên bàn thờ cũng thường bị mất cắp luôn như vậy và dù trong bất cứ cuộc lễ nào, nên cũng chẳng có mấy giá trị. Với mục đích hiển lễ, ông có thể dâng một cây nến khác và Đức Mẹ cũng chẳng quan tâm lắm.

Dona Lula gần giọng:

- Đối với tôi thì vật đáng giá hàng ngàn đồng hay đáng giá một xu cũng có giá trị ngang nhau. Đó là nguyên tắc. Tôi không trông mong gì ở sự lễ độ hay lòng biết ơn của đám dân da đỏ này mà chỉ có mệnh lệnh thôi. Nếu mình không huấn luyện một con chó đúng cách, nó sẽ trở thành tệ hại hơn là lúc chưa huấn luyện. Với những con chó này tôi phải làm gì đây nếu tôi không huấn luyện chúng theo mệnh lệnh và lòng kính mến Đức Mẹ?

Rồi chỗ nào cũng thấy người ta bàn tán tới việc này, những người da đỏ thì ngần ngại vì họ có biết gì đâu. Sự thực là họ chẳng biết gì cả vì cây nến kia bị một đứa bé lấy cắp, rồi khi nghe thấy việc tìm tên ăn cắp ráo riết quá, nó sợ hãi bỏ trốn vào rừng. Hai ngày sau nó bị bắt và bị đem về trước mặt Dona Lula. Khốn khổ cho thằng bé Chichi, nó run rẩy như đang ở trong cơn sốt rét, miệng thì lải nhải nói mỗi một câu: "Tôi muốn một cây nến cho thần San Juan del Obispo ... Tôi muốn một cây nến cho thần San Juan del Obispo ..."

- Mà phải kính mến Đức Mẹ vô nhiễm chứ không phải San Juan del Obispo, con khỉ ngu đần kia ... - Chưa một ai thấy Dona Lula từng giận dữ như vậy. - San Juan của mà chẳng là gì vời tao cả, nghe rõ chưa. Tại sao mà lại ăn cắp nến của Đức Mẹ?

- Tôi muốn một cây nến cho thần San Juan del Obispo ... Tôi muốn một cây nến cho thần San Juan del Obispo.

Dona Lula dang tay tát mạnh hai cái vào mặt thằng bé và ra lệnh đánh nó hai mươi lăm roi. Câu chuyện của những người dân trong vùng, nhất là trong giai cấp giàu có trong lúc trà dư tửu hậu lại quanh quẩn bình luận về nàng Dona Lula của chúng ta. Ngài Padre Alvarengo thì ca tụng Dona Lula là người đàn bà thật khôn ngoan, đã không mong người dân da đỏ phải biết ơn mình. Người ta kể lại cho ông nghe là người da đỏ thường cầu nguyện trước thần linh của họ, xin được tự do khỏi những người đàn bà da trắng mà từ lâu rồi, cha ông những người này đã cướp mất đất đai của họ và đã bắt họ làm nô lệ suốt mấy trăm năm nay. Ông ta kết luận là những người da đỏ không xứng đáng nhận được gì hơn là roi vọt cả. Nhiều người khác lại nhận xét là đối với người da đỏ khi không phải làm việc và có chút tiền là mua rượu và uống cho bằng hết. Người khác lại nói rằng không một lý do nào họ có thể khá hơn được, dù cho họ học tới đâu đi nữa, ngược lại họ còn có thể trở nên nguy hiểm là đảng khác nữa.

Cứ như vậy, câu chuyện được bàn tán mãi và thần San Juan del Obispo cũng chẳng giúp gì cho cậu bé Chichi cả. Ít ngày sau khi bị đánh hai mươi lăm roi thì cậu ta chết. Cô bé ơi, theo ý riêng của tôi thì cậu bé chết vì bệnh kiết lỵ, một bệnh thông thường của dân da đỏ. Dĩ nhiên lá cái chết của cậu bé Chichi chẳng làm ai bận tâm cả

vì còn rất nhiều đứa bé da đỏ khác cần thức ăn, nuôi dưỡng, hướng chi một đứa bé ăn cắp.

Cô bé biết không, mười ngày trước nhiều công nhân đến vùng này để làm con đường rộng và dài thêm ra để cho việc giao thông được dễ dàng hơn. Công việc này làm cản trở giao thông trong ít ngày, do đó không còn cách nào tới Totonicapan được ngoại trừ việc phải sử dụng con đường mòn băng qua rừng. Nhưng tại sao nàng Dona Lula lại quyết định đi Totonicapan vậy? Tôi cũng chẳng hiểu nữa. Có thể có kẻ nào đó loan tin là nàng tới Totonicapan để hẹn hò với một chàng trai trẻ rồi hai người sẽ đi Santa Cruz Queche. Tôi không tin như vậy đâu. Có thể là có chàng trai nào đó thực đi thì Chúa trên cao kia sẽ đến với anh ta, còn Dona Lula thì chẳng bao giờ tới Santa Cruz cũng như Totonicapan cả.

Con bé đi cùng với Dona Lula sẽ kể cho chúng ta nghe việc gì đã xảy ra. Rong chiếc xe ngựa theo con đường mòn rất quen thuộc, khi Dona Lula đang tiến sâu vào rừng thì bất chợt ba người da đỏ cầm vũ khí bước ra khỏi bụi rậm bên đường. Họ nắm lấy dây cương con ngựa rồi ra lệnh cho Dona Lula bước xuống và theo họ đi vào rừng. Như thường lệ, nàng mang đôi giày cao gót nên bước đi thật khó khăn. Nàng la hét, chửi mắng những người da đỏ này, đồng thời cầu xin thánh thần cùng Đức Mẹ cứu giúp. Dĩ nhiên là chẳng có sự cứu giúp nào xảy ra cả và nàng Dona Lula cùng ba người da đỏ khuất dần trong đám cây rậm rạp. Con bé gái thì phải ngồi im trên xe theo lệnh và không có việc gì xảy ra cho nó cả. Nhiều người lại nghi ngờ cho là nó thông đồng với ba người da đỏ kia. Nhưng theo nhận xét của tôi thì con gà con này sợ muốn chết ngất và cũng chẳng biết chuyện gì xảy ra cả. Cuối cùng khi những con ngựa kéo xe đứng mỗi chân quá và bị muỗi mòng cắn nên quay lại và tìm đường trở về nhà.

Lập tức từng đoàn người được huy động mang theo chó và đèn xông vào rừng đi kiếm Dona Lula. Họ sẵn sàng bắn chết những người da đỏ nào mà họ gặp trên đường như bắn những con thỏ vậy. Trước tình thế này, tất cả những người da đỏ vội vã trốn biệt vào những làng mạc xa tuốt trong rừng sâu. Cho tới ngày thứ nhì người ta mới tìm thấy nàng Dona Lula. Cô bé ạ, nếu ai biết vùng có những cây đàn hương đang bị đốn thì chỗ đó là nơi nàng Dona bị giết. Nàng được tìm thấy, xin lỗi cho tôi nhé, thân thể bị lột trần truồng, bị trói vào, nói rõ hơn là bị treo lên một cành cây cao mà từ đó nàng có thể nhìn thấy làng mạc của bộ lạc Narano, những người dân da đỏ lười biếng và bướng bỉnh ... Tôi không biết nàng bị treo ở đó bao lâu rồi ... Tôi cũng chẳng hiểu làm sao người ta nhìn ra nàng Dona Lula xinh đẹp nữa nhưng có một điều tôi biết chắc là ngực của nàng bị đàn kiến đen bu đầy đặc.

Bé gái ơi, đám tang của nàng thật lớn và long trọng mà từ trước đến nay tôi chưa bao giờ thấy. Cô bé thấy không, bao nhiêu người khóc thương tiếc nàng, nhất là những người hàng xóm, những người xa lạ từ xưa tới nay không bao giờ đặt chân tới nhà nàng thì bây giờ lại tới để nhận là họ hàng, họ đang mong được chia một phần của cải của nàng. Tuy vậy, gia tài, đồn điền và đất đai cùng nô bộc của nàng lại được trao cho cô em có chồng đang làm cảnh sát tại tỉnh Antigua.

Rồi câu chuyện về điềm báo của con chim thanh tước cũng trôi đi như câu chuyện nàng Dona Lula xinh đẹp và ngoan đạo vậy. Nàng là chúa tể đám dân da đỏ trong vùng và cũng là một tấm gương cho chúng ta. Cô bé ạ, đừng bao giờ mong sự

biết ơn cũng như lòng trung thành của người da đỏ cả. Riêng tôi thì chỉ trách Dona Lula không nhớ tới nhiệm vụ của mình đối với thần San Juan Zacatapec. Thần này có thể giúp nàng thoát khỏi nanh vuốt của ma quỷ do con chim thanh tước mang tới nhưng nàng lại không kính trọng thần San Juan Zacatapec một chút nào cả. Đó là một điều đáng ân hận.

*Trần Hồng Văn

Tác Giả: Sinh tại Kiev, sự nghiệp văn chương của Yuri Kossatch bắt đầu từ năm 1927 tại Lviv. Những truyện ngắn, truyện dài, thơ và kịch bản được xuất hiện lần đầu trong tạp chí *Western Ukrainian*. Ông được trao tặng rất nhiều giải thưởng văn chương, những tác phẩm của ông được dịch sang nhiều thứ tiếng như Anh, Hoà Lan, Pháp, Đức và Tây Ban Nha. Hiện nay ông là linh hồn của nền văn học nước này.

Trích trong “*Hoa Với Lá Chỉ Một Màu Trắng Đục*”, Trần Hồng Văn.